

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia
Brașov piața mare Nr. 30.
Scrierile născuțate nu se
primesc. — Manuscrisurile nu se
returnează.
SEPARATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de știri:
în Viena: M. Dukas, Heinrich
Schickel, Rudolf Mosse, A. Oppelitz
Nachfolger; Anton Oppelitz, J.
Dumencor. în Budapesta: A. V.
Goldberger, Eckstein Bernat; în
București: Agnes Hauer, Ște-
fănescu de Roumania; în Ham-
burg: Karoly & Liebmann.
Prețul inserțiilor: o serie
garzonă pe o coloană 8 ar. și
80 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 8-a o
serie 10 cr. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

A N U L I X.

„Gazeta” iese în ziua care di.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare,
târgul Inului Nr. 80 etagiu
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 3 fl. 60 cr.
Cu dușul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
sau 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 170.

Brașov, Vineri 1 (13) August

1897.

Visita dela Petersburg și pressa.

Nu era cu puțință să se evite în aprețăriile, ce le-a făcut pressa germană și franceză visitei împăratului Wilhelm II la Petersburg, re-improspătarea rivalității și a încordării dintre cele două mari puteri din Occidentul Europei.

De-o parte pressa germană, manifestându-și satisfacțiunea și bucuria asupra căldurosei primiri, ce s'a făcut monarhului german din partea cercurilor stăpânitoare ale Rusiei, n'a putut să nu facă de aci concluziuni, ce dovedesc neîncrederea și temerea față cu celalalt prieten al Țarului, cu rivalul dela Sena al lui Wilhelm II. Astfel de pildă Gazeta de Colonia, — afirmând, că prin întrevăderea de față s'a dovedit, că în cercurile înalte și cele mai înalte din Petersburg a început să crească érași simpatia pentru Germani, — susține, că acest curent într'un imperiu absolutist ca Rusia va străbate adânc și în masele poporului și în cele din urmă „va fi în stare să delătura și esecese șovinismului rău înțeles”.

Cu alte cuvinte, dorința pressei germane este, ca visita împăratului Wilhelm făcută anume cu mai mare grabire, ca să prevină pe aceea a președintelui Republicii franceze, să aibă deja acum imediat acel rezultat, ca să împedecă o isbucnire extra-ordinară a șovinismului panslavist cu ocaziunea visitei lui Faure în Rusia. Și această dorință a fost sprijinită chiar și de diarul german din Petersburg („St. Petersburger Zeitung”), care a scris clar și limpede următoarele: „Întărirea bunelor relațiuni între Rusia și Germania va mai avé și acel efect, că cu ocazia visitei lui Faure în Rusia, nu va erumpe acel foc de șovinism, care mistuesce tot”.

Răsună din aceste cuvinte promisiunea, că cercurile influente rusești nu vor turna oleu pe focul entuziasmului, ce de sigur se va manifesta cu mare putere la întâmpinarea căpeteniei Republicii franceze din partea Rușilor.

Mai mult, un articol al diarului semi-oficios din Paris „Temps” a dat naștere chiar unei polemii între pressa franceză și germană asupra urmărilor posibile ale visitei împăratului german la Petersburg.

„N'avem să ne neliniștim asupra bunelor raporturi dintre Germania și Rusia, căci înțelegerea franco-rusă este bine stabilită și întemeiată”. Acesta este refrenul articulelor diarelor franceze, scriși din incidentul întrevăderii dela Petersburg.

Diarul „Temps” a mers însă mai departe. A susținut între altele, că împăratul Francisc Iosif la visita sa din urmă în Petersburg a încheiat cu Rusia un așa numit tratat de reasigurare, tocmai așa, cum încheiasă odinioară Bismarck un astfel de tratat germano-rusesc.

E învederat, că diarul amintit frances a voit prin afirmarea de mai sus să sâdască neîncredere de-o parte

între Germania și Austria, de altă parte între Germania și Rusia. Dér întrebarea rămâne deschisă, decât și până unde împărțășirea sa pôte să fiă basată pe adevăr.

Gazeta de Colonia, unul dintre diarele germane cele mai bine informate, asigură pe cei dela „Temps”, că încercarea lor de-a înegri înțelegerea austro-rusă înaintea Germaniei nu va succede, căci asupra acestei înțelegeri Germanii sunt cel puțin așa de bine informați, ca diarul „Temps”. „Politica austriacă de când există tripla alianță s'a dovedit întot-déuna ca foarte leală, și nu mai puțin acum, sub actualul ministru de esterne”.

Förte bine, dér se pare, că înțelegerea austro-rusă totuși a lăsat pe fundul paharului puțin precipitat decât nu de neîncredere, cel puțin de îngrijire, că guvernul austriac, încurajat de relațiile mai strinse amicabile cu Petersburgul, ar fi în stare să favorizeze desvoltarea națiunilor slavice din Austro-Ungaria într'un mod mult mai estins, decât pôte să dorască și decât pôte fi în interesul rasei germane, care, precum ne convinserăm din manifestațiunile dela Eger în Boemia, se razimă la rândul lor în șovinismul german și în aspirațiunile lui de unitate.

Adunarea staturilor catolice din Ardeal.

Alaltăeri, în 10 August n., s'a deschis la Clușiu adunarea staturilor catolice din Ardeal, sub presiul ministrului br. Samuil Josika și al noului episcop conte August Majlath.

Vorbirea de deschidere a episcopului Majlath a fost de cuprins politic. Vorbind despre mișcarea pentru autonomie, episcopul dișe, că este drept și echitabil, ca catolicii să nu rămână înderétel altor confesiuni în privința libertății și autonomiei, deoarece — dișe — din timpul de tristă amintire al politicei bisericosei încôce, catolicii nu mai au să mai aștepte nimic dela stat. Dér organizarea autonomiei e împreunată și cu multe greutăți. Prima greutate o găsește episcopul în organismul bisericos al episcopilor, care organism *garantéză episcopilor dreptul de-a dispune asupra averilor bisericosei*. A doua greutate s'ar ivi în cazul, când prin autonomie credincioșii ar voi să *restringă puterea episcopilor*. Nicol-odată, dișe vorbitorul, puterea episcopului nu este păgubitoare pentru biserică și credincioșii niciodată nu se întorc în contra preoților, decât aceștia se află la înălțimea chiamării lor. Și catolicismul unguresc dorește libertatea bisericeii, dorește ca numirile în funcțiunile bisericosei să nu fiă o răsplată a meritelor politice. Dorim libertatea bisericeii în învățământ, în administrarea averilor bisericosei și, în fine, în toți ramii vieții și disciplinei bisericosei. Și pentru Transilvania el află de dorit autonomia, deoarece crede, că ea va fi de ajutor episcopului în ceea ce privește administrarea fundațiunilor și în exerciarea dreptului de inspecțiune asupra școlilor.

Accentuând aceste-a, episcopul declară adunarea de deschisă. Vorbirea lui, cum vedem, conține momente foarte caracteri-

tice, cari indică, că episcopii catolici maghiari sunt förte îngrijați, ca nu cumva prin autonomie să-și piérdă din drepturile și puterea, ce o au ađi.

Indată după vorbirea de deschidere, se ridică canonicul Pál Istvan și, în numele consiliului de direcțiune, ceteri un *proiect de rezoluțiune în cestiunea autonomiei*. Proiectul acesta constă din patru puncte, pe cari le reasumăm aci:

1. Adunarea declară, că consideră ca o vătămăre împrejurarea, că s'a dispus a se face și în diecesa (catolică) transilvană alegerea pentru congresul autonom din Budapesta după normativul electoral din 25 Octomvre 1869, deoarece diecesa transilvană are dreptul de-a trimite deputați din adunarea staturilor sale catolice.

2. Adunarea nu are nimic în contra, de-a fi reprezentată la congres și diecesa transilvană. Din împrejurarea acesta însă nu numai, că nu este permis a se trage nici un fel de consecență pentru ceroul de drept autonom al staturilor și pentru independența legală a lor, dér țin la dreptul lor, după care diecesa transilvană pôte fi reprezentată în mod legal numai și exclusiv prin statul autonom al său. Hotărârile congresului numai în acel oas le vor fi considerat ca valabile, decât vor fi primite și din partea staturilor catolice transilvane.

3. Țin neclintit la autonomia lor de până acum și numai, decât această autonomie nu va fi știrbită, se vor alătura la autonomia din Ungaria.

4. Posiția astfel precisată a staturilor catolice să se aducă la cunoștința congresului prin primatele.

Președintele Josika își exprimă dorința, ca într'o cestiune atât de importantă concludusă să se adnoă pe cât se pôte cu unanimitate. În scopul acesta adunarea se constituie într'o ședință închisă, în care s'a discutat totă ziua înainte de prânđ, ér la urmă proiectul de rezoluțiune de mai sus a fost primit unanim.

Înainte de-a se închide adunarea, episcopul Majlath spuse, că un membru fruntaș al adunării i-a comunicat, că Dr. Julius Györffy e membrul unei societăți francmasonice din Budapesta. Episcopul dorește, ca Györffy să se justifice față ou această învinuire. Györffy declară înainte de toate, că voește să-și mântină libertatea de acțiune și individuală. Spune apoi, că n'a fost și nu este francmason, dér decât va fi în viitor ori nu va fi, asta nu o știe. Episcopul propune, ér adunarea hotărăsece, că oine e francmason să nu mai pótă face parte în viitor din adunarea staturilor și în deosebii din consiliul de direcțiune.

Ou aceste-a s'a terminat adunarea, atât de caracteristică și instructivă din multe puncte de vedere.

Austro-Ungaria și Bulgaria.

„P. Lloyd” vorbind despre soirea adusă de noi deja în numărul de ieri, că însărcinatul de afaceri austro-ungar din Sofia, baronul Call, a primit ordinul de a-și cere scrisorile sale de acreditare și de-a pleca din capitala Bulgariei, în oas când guvernul bulgar ar refusa de-a da satisfacțiune deplină pentru aserțiunile ofensatoare ale d-lui Stoilov, făcute în cunoșcuta sa întrevădere, față ou Austro-Ungaria; se feliicită de această atitudine a ministerului de esterne din Viena.

Procederea energică a conducerei politicei noastre esteriore în cazul dat — dișe numita fôie — pare surprinđătoare și este o noutate în felul ei, căci până acuma monarhia s'a purtat față ou esemeni ne-cuviințe (ca cele cuprinse în expectorările lui Stoilov, privitor la prooesul Boicev) cu'n indiferentism aristocratic, numai de-a nu deștepta suspiciunea, că voește să abuzeze de puterea sa, pentru a face pe cei slabi și micli s'o simță.

Obrăsniciele însă, prestate de d-l Stoilov față ou Austro-Ungaria, sunt fără exemplu chiar și în praxa din fundul Turciei. Cu toate acestea s'ar fi putut trece ou îngăduire și peste acesta, decât greșeala s'ar fi cores de bună voie; dér d-l Stoilov nu numai, că n'a făcut-o acesta, ci a publicat printr'un organ oficios o desmișnire, care era o adevărată batjocură.

Nu mai e lipsă deci de nici o lămurire și sousă, decât oficiul nostru de externe stăruie să i-se dea deplină satisfacțiune, și în oas când acesta nu i-s'ar da, e decis să rupă raporturile diplomatice ou Bulgaria. Stăpânitorii bulgari vor soi acum ce au să facă în propriul lor interes. Grôznica frivolitate în simțăminte, ce domnesce acum în sferile politice ale Bulgariei, unde înflorește acum meseria de ucidere, concesionată din partea autorităților, face cei drept, să pară îndoiș, că cei din Sofia vor înțelege într'ega consecința a lucrului. În oasul acesta însă, va fi de lipsă, să se sprijinească mintea lor prin întrebunțarea de mijloce mai aspre. Un guvern care vrea să susțină raporturi ou Europa trebuie să-și apropieze forme de cuviințe europene... Însă n'avem de-a face aci ou d-l Stoilov în persoană, ci e la rândul prințului Ferdinand de-a îndrepta miserabila debitare a președintelui consiliului său de ministrii. De se va identifica cu d-l Stoilov, totă răspunderea va oădea asupra sa”.

Ca să dovedească, că sensul convorbirei publicate de „Berliner Localanzeiger” este exact, deși pôte d-l Stoilov nu s'a folosit tocmai de aceleași cuvinte, „P. Lloyd” reproduce un articol al organului guvernului bulgar „Mir” scris ca răspuns la critica presei externe asupra prooesului Boicev. Acest articol vorbește „de pressa unui stat străin”, care fățărind sinceritate lovesce în Bulgeri și găsește în crima lui Boicev alt-ceva, apoi continuă așa:

„În altele state se întâmplă orime mult mai grozave și se sêvêresce de persoane mult mai sus puse, și totuși critica n'ajunge la astfel de absurdități. Tuturor le este cunoscută întâmplarea în apropierea Vienei, la care s'a tratat de nise persoane förte sus puse — cei vinovați nici până ađi nu sunt descoperiți și pedepsiți. Mai mult aceeași pressă care ne atacă și ne insultă pe noi astăzi a trecut atunci din respect pentru instituțiile pe cari vrea să le destrame la noi. Ce-ar fi făcut aceeași pressă, decât așa ceva s'ar fi întâmplat nu în Viena, ci în Sofia...”

România și Bulgaria.

A fost surprinđător și s'a remarcat mult de cătră pressa opozițională din București, că organul oficios al ministrului de externe român „Voința Națională”, a observat o adâncă tăcere în zilele când principiele bulgar a vizitat curtea română la Sinaia. Abia în numărul său de Marți

numitul organ a publicat un articol din incidentul acelei vizite princiare. Mai întâi organul oficios român accentuează importanța ce rezultă din visita prințului bulgar la Sinaia, pentru pacea în Orient; astfel, dice, toate insinuările tendențioase ale unor foi opoziționale bulgare, că între cele două țări vecine ar exista divergențe, sunt spulberate. Această vizită — continuă organul oficios român — va strânge și mai mult legăturile de amiciție între cele două popoare, legături care au fost consfințite între Balcani și Dunăre, pe câmpul de bătăie. Bulgaria nu poate face nimic mai cuminte, decât a urma exemplul României, care, grație înțelepciunii Regelui său, a scutit să se desvâle și consolideze în timp așa de scurt, rezămându-se pe munca stăruitoare a națiunii sale.

Reamintind apoi ajutorul ce l'a dat România Bulgarilor la emanciparea lor și bunele relații ce au existat în urma acesteia totdeauna între cele două țări, „V. Națională” continuă așa:

Și nimic, de sigur, n'ar putea să justifice nici o eventualitate ca nisea legătură ast-fel consacrate în vremuri grele și excepționale, să fie nesocotite în vremuri când pacea și liniștea deschide orizonturi noi și senine operei de consolidare și propășire a țărilor de curând chemate la o viață proprie, și când, chiar dacă n'ar fi acordul dintre Puterile mari direct interesate în Peninsula balcanică, o tristă experiență recentă a venit să dea de gândit tuturor celor cari, lăsându-se tentați de pretenșii tendințe șoviniste, s'ar pute arunca în neobișnute aventuri.

România — dice în fine „V. N.” — ca Bulgaria să fie ferocită și înfloritoare, ea dorește dezvoltarea ei pașnică; dorește să aibă o ea tot mai sincere și mai amicale raporturi.

Grecia nemulțămîtă.

Sâmbăta trecută guvernul grecesc a adresat marelor puteri o circulară mai lungă, în care face unele declarațiuni cu privire la propunerea Germaniei pentru introducerea controlului european asupra finanțelor Greciei. Grecia, dice guvernul în circulara sa, n'a făcut până acum excepțiune în contra condițiilor de pace puse de ambasadori, deși unele dintre acele condițiuni n'au fost destul de bine cugetate. Așa de exemplu suma despăgubirii de război trece peste cheltuielile, ce le-a avut Turcia cu războiul și trece tot-odată și peste isvârle de ajutorare ale Greciei. Modul, cum s'a făcut rectificarea granițelor, ușurează Turciei posibilitatea de a ataca, pe când Greciei nu-i ușurează posibilitatea de-a se apăra și astfel prin asta se aruncă asupra Greciei o grea povară militară.

Dintre toate însă ambasada germană trece peste mandatul dat puterilor în așa măsură, că Grecia trebuie să protesteze contra ei și să declare, că națiunea greacă nu primesce controlul financiar european, de

nu cumva va fi constrinsă prin forță din partea puterilor. Grecia pretinde pentru sine dreptul, de a tracta în mod nemijlocit cu creditorii săi.

O telegramă din Atena spune, că presa grecescă continuă de-a scrie în mod vehement în contra puterilor și condamnă guvernul pentru că a lăsat marilor puteri ca să conducă tratările de pace. Dacă guvernul n'ar fi făcut aceasta, rezultatul tratărilor ar fi fost altul, — dice foile grecesci.

În toate insulele și coloniile grecesci se dice, că se fac colecte pentru procurarea mijloacelor necesare pentru război. Bogații comercianți greci au jertfit sume mari pentru acest scop. Metropolitul din Ciprus și-a dăruit, chiar mitra sa, fucăroată cu pietri scumpe. Guvernul a provocat pe toți oficerii să se reintăroacă la trupe și ori-ce cereri pentru concediu le respinge.

Să nu se uite, că aceste sciri sunt eșite din isvor grecesc. Se vede, că Grecii vrău din nou să „inspăimânte” Europa cu pregătirile lor de război. Poate că s'ar și bate, numai n'au cu cine.

Mai amintim la acest loc, că după cum spune o telegramă din Londra, regele George la stăruința celor mai distinse rușeni ale sale, a renunțat la propusul său de-a dimisiona.

Impăratul Germaniei la Petersburg.

După parada militară de Luni, oficerii flotei germane au fost prezentați Țarului și Țarinei. Mai târziu s'a dat un dejun, la care pe lângă părechile imperiale au luat parte duzii și archiducii, dignitarii curții rusești și germane, precum și generalii comandanți. La finea dejunului se ridică Țarul Nicolae și închină paharul pentru părechia imperială germană. Wilhelm a răspuns, bând pentru părechia imperială rusescă.

Sera urmă o festivă reprezentația de balet pe insula Olga, la care luă parte ambele părechii domitoare, archiducii și archiducesele, cancelarul imperiului Hohenzolhe, ministrul Bülou, numeroși oficeri superiori ai flotei germane, ministrii rusești etc.

Martă dimineața împărătesa Germaniei sosi și ea la Petersburg venind dela Peterhoff. Ea fu condusă la palatul de iernă, unde oceretă pinacoteria și sala de diamant. De aci, după ce luă dejunul, împărătesa împreună cu soția archiducului Constantin plecă incognito prin oraș, oceretând diferite clădiri monumentale, între cari și catedrala, ce se clădește acum pe locul, unde s'a comis atentatul în contra Țarului Alesandru II.

Orașul Petersburg a aranjat Dumineca și Luni trecută în grădinile publice serbări în onoarea militarilor de marină germani. În grădini s'a cântat imnul național german. Matrozii germani și rusești trecură de-a lungul stradelor braț la braț,

Marinarii ruși au dat un banohet în onoarea militarilor germani.

Foia oficială face o recenziune cât se poate de favorabilă concertului, ce a fost dat la Peterhoff Duminecă de către musica yachtului imperial Hohenzollern. La finea aceluia concert s'a cântat de trei ori imnul german și rusec. Publicul a răspuns prin ovațiuni însuflețite la adresa muzicii germane.

Diarele din Petersburg spun, că în amintirea vizitei părechei imperiale germane, colonia germană din Petersburg va întemeia un internat pentru sorați, în care vor avea loc 40 persoane.

SCRIRILE DILEI.

— 31 Iulie.

Impăratul Wilhelm la București. Diarele din Budapesta primesc din București următoarea telegramă: Ambasadorul german de aici, contele Leyden, a făcut în mod pozitiv cunoscut guvernului său, că după terminarea manevrelor din Ungaria, împăratul Wilhelm va veni la București pentru a cerceta părechia regală română.

Concertul Aurelia Cionca. Cetitorii noștri își vor aduce aminte de extraordinarul succes, cu care oopila de 8 ani Aurelia Cionca, fiica d-lui profesor Cionca din București, a debutat într'un concert dat la curte înaintea Majestății Sale Reginei României. Foile bucureștine fără deosebire au constatat marele talent și genialitatea chiar, ce a dovedit-o mica pianistă Aurelia Cionca cu acest privilegiu, câștigând aplauzele, admirația și simpatia Reginei. Ceea ce a produs un efect și mai surprinzător, au fost frumosele, viuele și originalele compozițiuni ale oopilei artistice, dintre cari a eesecat câteva bucăți, dovedind pe lângă un adevărat simț artistic o desteritate perfectă. Cu plăcere aflăm acum, că mica pianistă română, care se află de present în *Derste*, cu părinții săi, va da Dumineca viitoare 3 (15) August în *salonul cel mare* din *Dêrate al stabilimentului Czell*, un Concert cu binevoitorul concurs al oorului de oopii dela școlile centrale gr. or. rom. din Brașov sub conducerea d-lui Timotei Popovici. Suntem convinși, că publicul nostru din Brașov și jur nu va lăsa să trecă această ocaziune de a face cunoscița micii artistice, mai ales oferindu-i-se un program atât de frumos și ales cum este oel următor: 1) *Stephen Heller*: Rondo Caprice, op. 76. 2) *Chopin*: Vals, op. 69 Nr. 2, H moll. 3) *T. Popovici*: Franțușă, melodie populară, eesecută de cor. 4) *Mozart*: Alla turca. 5) *Doind*: din colecțiunea d-lui Vulcan. 6) *Haydn*: Andante varié. 7) *Haydn*: Imn popular, eesecutat de cor. 8) *A. Cionca*: Două compozițiuni proprii: a) O romanță, b) Un marș oriental. 9) *Sunt fecior săravên*, marș popular, eesecutat de cor. 10) *I. Mușesian*: Olteanca, capriciu. Se vede din acest program, că d-șora Aurelia Cionca va eeseca și două compozițiuni proprii. Mica

artistă are până acuma nu mai puțin ca 33 de compozițiuni proprii. — Concertul se va începe Duminecă la 3 și 1/2 ore după amăzi. Intrarea de persoană 50 cr.

Trenul separat la Tușnad. proiectat pe ziua de 15 August n. c. (Duminecă) va pleca dela gara Brașovului la 5 ore 50 m. dimineața. Cu acest tren va sta în legătură un tramway, care va pleca dela promenada de jos la 5 ore 25 m. dimineața. Trenul separat dela Tușnad se va întoroe la Brașov sera la 10 ore, cu acest tren încă va sta în legătură un tramway. Biletele pentru trenul separat se pot căpeta numai în biroul pentru bilete de drum de fier. (Casa statului.)

„Valahisarea”, ori maghiarisarea Bihorului? Am reprodus zilele acestea seirea diarelor unguresci, în care se spune, că inspectorul unguresc de școle al comitatului Bihor, Sipos Orbán, vră să demisioneze din postul său, ér cauzele demisionării să le arate într'un memorandum. Aceste cauze, după spusese foilor „patriotice”, se reduceau la împrejurarea, că „valahisarea” ar fi luat un avânt ne mai pomenit în comitatul Bihorului și că guvernul n'ar fi dat inspectorului de școle Sipos ajutorul de lipsă pentru a împedece această „valahisare”. Acum étă ce oetim în „Budapesti Hirlap” cu privire la această seire: „Inspectorul de școle Sipos Orbán într'o declarațiune trimisă nouă pe cale telegrafică „spune, că *dorința de-a învăța limba maghiară nici-odată n'a fost așa mare între Valahi ca acum și că în nisuițele sale de maghiarisare guvernul în tot-deuna l'a sprijinit în modul cel mai călduros*”. — Acum găoiti, care dintre aceste două minciuni e mai nimerită. Că guvernul „a sprijinit în tot-deuna cu căldură” nisuițele de maghiarisare ale inspectorului șovinist, oedem și am creșut chiar înainte de-a ne fi spus d-l Sipos. Dér că pe „Valahii” din Bihor i-ar fi cuprins așa mare dor de-a învăța limba arpadiană, asta nu o credem, precum n'am creșut nici nebuna poveste despre „valahisarea Bihorului”.

Amênare. Ni-se scrie din Episcopia gr. catolică română a Lugoșului, că terminul pentru concursul publicat prin Circularul Nr. 1143—1897 din 1-a Iulie la teologia (Blăș și Budapesta) și la mai multe stațiuni învățătoresci din aceeași dieșă, s'a amânât pe ziua de 19 August st. n. a. c.

Noul palat al camerei ungare. Acum, în luna lui August, s'au împlinit șase ani, de când s'au început lucrările înăuntrul noului palat al camerei ungare. Mai trebuie însă totuși cincî ani până când se vor pute termina cu total decorațiunile, ce mai sunt a se face și pentru cari vor trebui angajați în anul viitor de două-ori atâția muncitori, ca în anul acesta. Astfel, după calculul arhitecților noul palat va pute fi complect gata și desohis sərbătoreșce abia în anul 1901. Când țera va fi deplin stôrșă și sərbătă, palatul mameluicilor guvernamental va fi gata!

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Frumșetea lor...

Acum când femeile din lumea totă se adună în congres la Bruxelles are ore curagiul presa europeană să se ocupe de... frumșete?

Ori să fie ultima și cea mai grea lovitură ce încereă sexul tare în potriua celui slab, atacându-l în tot ce are mai trainic, mai sigur, mai superior în partea sa; frumșetea?... Putem noi defini frumșetea în afară de noțiunile ce avem asupra formei femeesci? Tôtă educația judecătii noastre estetice s'a întemeiat pe criteriul unice și eternei admirații a liniilor și contururilor sexului potrivoic nouă — și nu pentru noi a scris poetul:

Beauté présent d'un jour
Que le ciel nous envie....

Présent d'un jour! Este în această espresie ușoră pôte filosofia întregă a frumșetei. Impresia desvêrșirii efemere; sen-

sația de perfecțiune nestatornică și fugătoare nu se degajăză ore din privirea rotundelor forme care alcătuesc temeiul frumșetei femeesci: o imbinare de grație, de colóre, de finețe, și de curbe alcătuid o armonie totală care isbesce în mod deosebit, mai intens séu mai slab, dér dând pururea aceeași impresie de feminitate și de frumos, pe care nu ni-o dă nici-odată secul bărbătesc ou liniile tari și drepte, lipsit de finețea, grația și varietatea de colóri.

Cu toate aceste filosofii misogini n'au fost totdeuna mulțămîti. Și paragraful 369 din Parerga și Paralipomena a lui Schopenhauer jalește cu un ton de adencă indignare:

„Numai o minte întunecată de patimă sexuală a putut numi frumos sexul acela scurt de stat, umflat în umeri, lat în solduri și scurt în picioare...”

În patima unui sex e totă frumșetea celuilalt... ou ceva mai multă înțelegere a frumșetei s'ar putea numi sexul femeesc — sexual *neestetic*...”

Intunecatul filosof nu are însă mulți

partisani. Insuși posomoritul Nietzsche se pasioneză de un ideal femeesc și decât îi tăgăduiesc multe calități morale doreșce însă ca „femeea să fie o jucărie, curată și fină, deopotrivă petrilor scumpe, luminată de virtuțile unei lumi care nu există încă.”

Acum câțva timp am oetit un curios foileton în marele cotidian „Münchener Zeitung”: un critic, von Larisch căuta să dovedescă — resumând o broșură de curând apărută — că în fapt, femeea este... diformă. Noi trăim într'o înșelătoare mare idealisând frumșetea femeii care nu merită din parte-ne această onoare. Expresia de „frumșetea feminină” este o minciună.

Geometric, oopul omenesc pentru a fi frumos în adevăr cantă neapărat să se pôta despărți în două părți egale în înălțime: una dela creștet la stinghie, cealaltă de aici la talpa piciorului.

La bărbat se găsesce adese-ori proporția această. Lă femeie însă — partea de jos, totdeuna luș în marea majoritate a casurilor, e mai mică, picioarele fiind mai scurte decât partea de sus a trupului, Ér

dacă — arare-ori o femeie răspunde acestei geometrice legi, ea are aerul unui cas neobișnuit și urit în mijlocul generalei lipse de frumșete adevărată.

Femeile și-au dat sêma de mult de acest mare neajuns de... mărime și în vederea lui séu pentru revederea lui își orôiesc din vechime și până astăzi hainele în chip anumit și intenționat. Costumul femeesc n'are altă înțtă decât să ascundă defectul estetic și nu pudorea diotéză femeilor de pretutident lungimea „jupeilor” și necontenitele grijii ce se pun pentru a atrage totă luea aminte a privirii asupra părților de sus a corpului femeesc. S'a născocit corsetul, care subție talia și face să rêsără plin conturul pieptului, care dă grație bustului și-l impune vederii; corsagiul este infrumusețat, împodobit, înflorit, la oingătorea strînsă până la mânecile largi: toate într'același scop.

În Franția teoria lui von Larisch a fost popularisată de doctorul de Neuville.

O fi, negreșit, ceva adevărat în părerea această de estetică unană, — dér în

Printul Bulgariei în Constantinopol.

Se telegrafiază din Constantinopol: Visita Printului Bulgariei și a Prințesei este urmarea invitației Sultanului în timpul ultimei șederi a Printului la Constantinopol. Această vizită avea să fie făcută încă astă-primăvară, dar a fost amânată din cauza războiului greco-turcesc.

Un comunicat oficial dăce, că Printul Bulgariei pentru a dovedi omagiile sale de devotament către suzeranul său, a sosit aci în uniformă de mareșal turc.

Se anunță din Petersburg „Correspondenței Politice”, organul oficial al ministerului de externe din Viena, din sorginte ori deservire demnă de credință, că soirile privitoare la proiectul atribuit guvernului bulgar de a proclama independența Bulgariei și de a ridica pe Printul Ferdinand la demnitatea de Rege, găsesc puțină încredere în cercurile din Petersburg. Acestea fac să se observe, că realizarea unui asemenea proiect ar echivala cu sdruncinarea statului quo în Peninsula Balcanică și ar fi în flagrantă contradicție cu principiile tradiționale ale guvernului rusesc.

Despre petrecerea Printului Ferdinand la Bosfor se mai scrie: În 10 trăsuri împărătesc au plecat printul Ferdinand cu suita Sa de la debarasder la Yldis-Kiosk. Printul era îmbrăcat în uniformă de mareșal turcesc, cu ordine turcesc. Indată după sosire la palat, printul Bulgariei împreună cu agentul său diplomatic și o totă suita Sa a fost primit de către Sultanul, care era inconjurat de toți demnitarii curții și care aștepta în mare ținută pe vasalul său. După audiență i-s'a avisat principelui o locuință în Ceakli-Kiosk. Indată veni Sultanul la principe ca să-l întorcă visita. La amiază i-s'a servit printului Bulgar de către bucătarul curții un dejun à la francoa. La 3 ore p. m. principele primi pe esarohul bulgar Iosif, s'era s'a dat la Yldiz un mare prânz în onoarea printului.

În ziua următoare printul a primit corpul diplomatic și a vizitat agenția bulgară, care a arborat drapelul bulgar, apoi a primit colonia bulgară. Printul bulgar va pleca din Constantinopol azi, Joi, direct la Sofia.

În Coestantinopol se crede, că călătoria printului Ferdinand a fost pusă la cale de Rusia și ea trece aici ca o manifestare solemnă a Bulgariei pentru susținerea statului quo în Peninsula Balcanică. În cercurile turcesc se consideră visita lui Ferdinand ca un mare succes al politicii Sultanului.

Sciri din România.

— Drama din Craiova. Cetim în „Epoca”: Luni s'era corpul nenorocitului Șerban Cantacuzino, a fost transportat, în

tru cât distruge ea marea superioritate a sexului femeesc, care costă în desăvârșirea netăgăduită a figurii, în rotunjimea sugestivă a formelor plastice, în aprindătoarea adăncime a ochilor, în amesturarea putere a părului, în atingerea unui mâni, în firsoa atracțiune a deosebiri de sex, mai presus de toate?

Ce comentarii geometrice puté-vor să întunece albul etern al Venerei perfecte; ce va puté schimba criteriul nostru de apreciere a frumuseții, care a frumecat omenirea de când există, care a consacrat nemuririi și admirației pe Cleopatra, pe Lais, pe Aspasia și pe Ninon de Lenclos?... Ce va puté micșura admirația pentru tine, sex mângâietor.

qui rends
L'univers moins hideux et les instants moins lourds
după espresia marelui Baudelaire?..

(„Opinia”) Léandru.

corpul mortuar al Primăriei, la morga cimitirului din Craiova. Înmoștarea s'a făcut Marți, fără nici un serviciu religios. Clerul a refuzat asistența. La înmoștarea n'au asistat decât membrii îndureratei familii și câțiva prieteni. Cu câte-va ore înainte de înmoștarea, eroina dramei, Luța Răoanu, a părăsit Craiova.

— Grâu. În porturile Dunării s'a vândut zilele acestea grâu nou cu prețul de 90 și 95 lei kila, după calitate. Prețurile sunt cu tendința spre uroare.

Serbările dela Unimăt.

Adunarea generală a despărțământului XVI (Sălăgean-Chioran) al Asociațiunii și a Reuniunii femeilor române Sălăgene.

Sălăgiu, Aug. 1897.

Pentru Românii Sălăgeni adunarea generală a despărțământului XVI al Asociațiunii transilvane este o adevărată serbare națională; aici nu numai bărbații aduc olt muselor romane, ci și femeile se grupează de-odată sub stindardul culturai femeii române, întrunindu-se în adunare generală a Reuniunii femeilor române Sălăgene. Se pare, că așa e mai bine, ca nici un factor al societății române sălăgene să nu se lase a fi întrecut de celalalt în nișuina laudabilă de a sacrifica pe altarul culturai române.

Așa a fost această și în anul acesta, când în comuna Unimăt la 2 Aug. st. n. și-a ținut atât despărțământul XVI Sălăgean-Chioran al Asociațiunii cât și Reuniunea femeilor române sălăgene adunarea sa generală. Comitetul desp. a fost salutat în capul comunei de harnicul protopop local Gregoriu Pop, care — cu mai mulți inteligenți din jur și poporanți de ai săi — i-a eșit spre întâmpinare sărbătorească; li-a răspuns Rvds. D-n A. Barboleviciu în termenul nu mai puțin călduros de dragoste românească.

După 8 ore s'au intrunit numeroși oșpeți la serviciul divin îndeplinit prin Rvds. D-n A. Barboleviciu cu asistența protopopului local și a d-lui Ant. Băliban protopop în Achăș, când pontificantele într-o vorbire frumoasă desfășură cu rară dexteritate oratorică dreptul divin și natural al limbilor și în specie al limbei române, a căreia cultură e devisa Asociațiunii și a despărțământului intrunit aci în adunare generală.

La 10 ore a. m. s'au început adunările culturale, și mai întâi amăsurat regulile de prevenire, și-a ținut Reuniunea femeilor adunarea sa. În absența d-nei presidente Clara Maniu n. Coroiann, s'a concredut prezidiul adunării membrii din comitet Victoria Vicaș. S'au cetit apoi Raportele despre activitatea Reuniunii, din care apare: că comitetul a făcut tot posibilul nu numai pe teren umanitar, prin împărțire de însemnate daruri între elevele și elevii români dela școlile din Șimleu, cu arangierea pomului de Crăciun, cu premiile de cărți la examene, donate mare parte de d-l A. Todoran librar-tipograf în Gherla, — ci și pe terenul cultural, susținând cu spese de peste 600 fl. anuale — școala proprie a Reuniunii, în care nișuina, ridicându-se peste cestiuni private, a ținut singur și deosebit la progresarea cauzei învățământului în acea școală, menită de-a oroesce modele de femei și mame române. Averele reuniunii, după cum s'a raportat prin comisiunile censurătoare este de 5000 fl.

În această adunare s'a reconstituit și comitetul reuniunii pe un period de trei ani, alegându-se: de presidentă D-na Maria Cosma n. Dragoș, vice-preș. D-na Veronica Vicaș, de casiera D-na Aloisia Osian, de actuar Aug. Vicaș. Er membre în comitet D-nea: Emilia Pop și Eleonora Nechita din Zelau, Ludovica Anu din Șimleu, Victoria Vicaș și Susana Bădescu din Hidig, Emilia Pop n. Osian din Unimăt, Regina Bohățel din Supur, Ana Marincaș din Bogdana, Emilia Orian din Cizeriu, și D-na Antonia Jernea, membră pe viață a Reuniunii, soția bravului protopop de pe Nir

Lazar Jernea, persecutat pentru ținuta lui înflăcărată românească.

Notez, că partea leului în exemplara dirigeră a cauzelor Reuniunii și a școlii ei este a directorului aceleia, cunoscutul și bravul bărbat al Sălăgenilor Andrei Cosma, care din cauza ocupațiilor sale multe și grele s'a retras dela oficiul de secretar al Reuniunii, dar la oficiul de director al școlii de fete a rămas și pentru mai departe la dorința repețită a adunării.

După terminarea adunării Reuniunii femeilor române Sălăgene, a urmat nemijlocit adunarea despărțământului XVI al Asociațiunii. Directorul Despărțământului, Rvds. D-n Al. Barboleviciu a deschis adunarea prin o vorbire elocuentă, la înălțimea misiunii culturale a Asociațiunii transilvane, ce merită a rămâne neștersă din mintea și inima membrilor despărțământului.

S'au cetit și aici rapoartele comitetului despre activitatea anuală și, spre lauda despărțământului, pe lângă 56 fl. oruțați din tace ajutătoare pentru eventualități, dispune separat și de un fond școlastic numit și „Nechitan”, după numele inițiatorului Dr. Ioan Nechita avocat, care, se dăce, în tot anul contribuie câte 50 fl. la sporirea acestui fond. Spre augmentarea fondului, au servescă în acest an și premiile de valoare însemnată, cari bărbați distinși ai despărțământului le destinau pentru învățatorii mai vrednici din acest raion, și cari de astă-dată, în considerațiunea purtării lor milenariste din anul trecut, nu li-s'au oferit.

Acest despărțământ a avut bucuria la această adunare de a înșira între membrii ei pe doi distinși bărbați din părțile ungurene, pe d-l Gavril Lazar de Purcăreț, prot. în Sanislău, și pe d-l Lazar Jernea prot. de pe Nir.

S'a reconstituit și comitetul despărțământului pe un period de trei ani: director Rvds. D-n Alimpiu Barboleviciu; actuar Augustin Vicaș, casar Andrei Cosma; și d-nii George Pop de Băseol, Dr. Ioan Nechita, Ioan Serb prot în Șomcuta, D. Nicolau Nilvan adv. în Șomcuta, Vasiliu Păoș, Dr. Gerge Pop și Lazar Jernea.

Cu privire la locul adunării viitoare a despărțământului, echitatea a adus cu sine, că fiind acest desp. compus din Sălăgiu și Chior, să se țină măcar tot a treia adunare generală în Chior, și deorece centrul Chiorului din mai multe considerațiuni, este Șomcuta, s'a decis a se ține acolo adunarea generală viitoare a despărțământului.

Resultatul material al acestor adunări generale nici pe departe nu este în proporțiune cu cel spiritual. La amândouă asociațiile abia au încurs la 90 fl. ca tace. Inteligența de pe Eriu — onore celor puțin, cari au făcut excepțiune — a lipsit mai cu totul. Precum s'a înțeles, cauza e secerișul cel disperat. Singurul mijloc de susținere pe câmpia Eriului lăpăstos și distrus prin poile continue de peste an.

La masa comună — și prea soampă pentru de-a acoperi spesele garantate de comitetul arangiator, care făcu pregătiri pentru dublul numărului celor prezenți — nu au lipsit nici toaste însuflețite pentru cultura poporului și femeii române. Intre numeroșele toasturi rostite pentru Maiestatea Sa, pentru Asociațiune, pentru solidaritate și pentru mai mulți singuratici bine meritați, amintesc pe al dascălului I. Oltén, care în numele său și al conșoților de profesiune a regretat vătămarea națională produsă prin escosul milenarist lor impus... promițând solemn de-a sta la postul lor de învățatori români.

S'era a urmat petrecerea animată, la care a luat parte multă lume și care a durat până în zorii; partea cumpănitore însă a format'o tineretului cel avântat în sfera idealismului, care se adună numai spre sără la petrecere. Fiă, ca de altă-dată la asemenea ocaziuni să fiă reprezentat tineretul și la acțiunea practică, ce țintesc la regenerarea culturală a poporului român!

A. V.

Mulțămită publică.

În calitate de redactor responsabil a ziarului „Srpstvo” am ajuns și eu înaintea curții cu jurați din Timișoara. Anti s'erbui și episcopul gr. or. s'erb „Gábor Zmėjánovics” mi-a procurat această distincțiune acuzându-mă cu calumnia și vătămarea de onore. — Să-ți fiă de bine Méltóságos Ur!

Apărarea a binevoit a-o primi domnul Coriolan Brediceanu. Apărătorul, deși a fost rugat chiar în momentul ultim, făcu lumină în cauză: el cu elocința sa rară și cunoscută dovedi, că atunci când episcopul Zmėjánovics este acuzat cu vinderea biserică și autonomiei s'erbesci, nu se poate comite delictul calumniei. Acest punct de mănecare, deși anterior în contumația fui judecat și în calumnia, la primit și curtea cu jurați, care mă achită de sub acest delict. — Sum judecat însă pentru vătămarea de onore.

Succesul moral ce am ajuns în acest proces îl pot mulțami curat domnului Brediceanu.

D-le Brediceanu! Primesce și pe calea această o sinceră mulțămătată din partea mea, cât și a conaționalilor mei s'erbi, pentru încurajarea morală și apărarea-ți destină. Vouă fraților români! vă gratulez și tot odată vă felicită că numărați în sinul vostru un membru atât de valoros.

Tot din pragul temniței esprim sincera mea mulțămătată și d-lui Georgiu Ardelean advocat în Timișoara. Intervenirea D-sale amicabile și deobligătoare a concurs mult la ajungerea succosului moral din proces.

Versetți, la 1 August 1897.

Dr. Branko Jlijó
advocat și redactorul responsabil al ziar. „Srpstvo”.

ULTIME SCIRI.

Madrid, 11 August. Cadavrul lui Canovas a fost adus astăzi aici. Tote teatrele din capitala spaniolă vor fi astăzi închise.

Ucigașul lui Canovas va fi predat tribunalului militar. Guvernul are de gând să estindă asupra întregii Spanie legea în contra anarhiștilor.

Paris, 11 August. Astăzi vor fi expulsați mai mulți refugiați spanioli. Anarhistul Tarida del Marmól, care s'a marcat prin vorbirea vehementă, ce a ținut'o la serbarea arangiată Dumineca trecută în forul refugiaților spanioli, a fost expulsat erii.

Belgrad, 11 Aug. Mergerea neașteptată a printului bulgar la Constantinopol a produs mare înstrăinare în cercurile politice de aici, de-ore-ce pasul acesta este în contra-dicere cu înțelegerea, ce s'a făcut între regele Alexandru al Serbiei și între principele Ferdinand cu ocaziunea visitei regelui Alexandru la Sofia. După această înțelegere, fiă-care dintre domnitori, când vré să întreprindă un pas mai însemnat, e dator a înșuina pe celalalt înainte de a-l escuta.

DIVERSE.

Creșterea vieții omenesci. — Viata omenescă are tendința de a spori. În ultimul timp, eminentul statistician, d-l I. Schooling, a stabilit în „Pearson's Magazine” că dela 1838—1854—1871—1880, viata omenescă a sporit, pentru bărbați cu 1,44 ani, și pentru femei cu 2,77. Afară de aceasta, dela 1871—1890—1881—1890 o nouă creștere s'a produs, din care resultă că creșterea totală după 60 ani atinge 3,75 ani pentru bărbați și 5,33 ani pentru femei. Dăcă această sporire s'ar menține, viata bărbatului ar avea o mijlocie de 100 de ani în anul 2487 și a femeii în 2282. Din nenorocire nici d-l Schooling nici altul dintre noi nu va trăi până atunci ca să se încredințeze de această.

Proprietar: Dr. Aurel Muresianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Table with exchange rates for various commodities like gold, silver, and currencies from Vienna, dated August 11, 1897.

Table with exchange rates for bank notes and currencies from Budapest, dated August 12, 1897.

Cursul pieței Brașov.

Table with local market prices for various goods in Brașov, dated August 12, 1897.

FRANZ HAUPTVOGEL

succesorul A. Kropatsch.

Magazin de croitorie

Brașov, Strada Mihail-Wels Nr. 22.

Se recomandă pentru confecționarea de haine bărbătești după cea mai din urmă modă și fason.

Garantază executare perfectă.

Mare asortiment de stofe englezești.

Principiul meu este serviciu prompt, prețuri fără concurență, efitine, însă dever mare.

Cu stimă

FRANZ HAUPTVOGEL.

325,10—10

ABONAMENTE

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Table showing subscription prices for Austro-Ungary: 3 fl. for 3 months, 6 fl. for 6 months, 12 fl. for a year.

Pentru România și străinătate:

Table showing subscription prices for Romania and abroad: 10 fr. for 3 months, 20 fr. for 6 months, 40 fr. for a year.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Table showing subscription prices for Austro-Ungary on Sundays: 2 fl. for a year, 1 fl. for 6 months, 50 cr. for 3 months.

Pentru România și străinătate:

Table showing subscription prices for Romania and abroad on Sundays: 8 franci for a year, 4 franci for 6 months, 2 franci for 3 months.

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se vor abona din nou, să binevoiescă a scrie adresa lămurit și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Mai 1897.

Large table of train schedules for various routes including Budapest-Predal, Copșa-mică-Sibiu-Avrig-Făgăraș, Mureș-Ludoș-Bistrița, Cucurdea-Oșorhei-Regh.-săsesc, Ghiriș-Turda, Dej-Bistrița, Sibiu-Cisnădie, Clușu-Zălau, Alba-Iulia-Zlatna, Brașov-Zărnești, Timișoara-Rodna-Lippa, and Brașov-Chezd-Oșorhei.

Notă: Orelle însemnate în stânga stațiilor sunt a se citi de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numeri încaudrați cu linii mai negre însemnă orelle de noapte. — Semnul ← arată cu capul direcția, înăuntrul merge trenul.